

LEVEN LANG ONTWIKKELEN

Een zoektocht naar
de definitie



de Bibliotheek





Een leven lang leren en ontwikkelen is en blijft noodzakelijk in onze steeds sneller veranderende maatschappij. Ontwikkelingen volgen elkaar – ook op de arbeidsmarkt - in hoog tempo op en bijvoorbeeld overheden en organisaties communiceren steeds meer digitaal. Van burgers wordt verwacht dat zij hierin mee gaan.

Daarom is het essentieel dat iedereen zich hun leven lang (persoonlijk) blijft ontwikkelen en nieuwe competenties aan blijft leren, zoals 21e-eeuwse vaardigheden.

Dit vraagt structuren en mogelijkheden van informeel en non-formeel leren, bijvoorbeeld via het bibliotheeknetwerk. Een 'leven lang leren' is immers al ruim honderd jaar één van de leidende beginselen van het bibliotheekwerk. Bibliotheken richten zich daarbij op een brede doelgroep; alle volwassenen (18+) die zich willen ontwikkelen. Het bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie is niet voor niets in 2015 in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) expliciet als kerntaak genoemd.

MAAR WAT IS LEVEN LANG ONTWIKKELEN NU PRECIES?

Iedereen heeft een ander beeld van wat Leven Lang Ontwikkelen (voorheen: Leven Lang Leren) is en geeft er inhoudelijk een andere invulling aan. Terwijl het van belang is dat we als netwerkpartners eenzelfde blik op de term hebben en van elkaar weten wanneer we iets anders bedoelen.

Om een vertrekpunt van Leven Lang Ontwikkelen te hebben, heeft Cubiss daarom in verschillende gesprekken, bij het Brabantse directeurenoverleg en bij een masterclass Leven Lang Ontwikkelen, opgehaald waar de nadruk en prioriteit voor bibliotheken ligt als het om leven lang leren en ontwikkelen gaat. Ons doel is niet een nieuwe definitie maken, maar aansluiten bij de visie in de praktijk; van bibliotheken, SPN kernteam, KB en het bibliotheekconvenant 2020-2023.

In deze publicatie nemen we je mee in onze zoektocht naar een vertrekpunt.



CONVENANT EN NETWERKAGENDA

De bibliotheek als huis van leven lang leren en persoonlijke ontwikkeling

In het **bibliotheekconvenant** en in de **netwerkagenda** van de Brabantse Netwerkbibliotheek staat het belang beschreven om voor alle groepen in de samenleving mogelijkheden te bieden om hun vaardigheden te vergroten, zich te ontplooiën ten behoeve van hun arbeidspositie of 'gewoon' ten behoeve van hun persoonlijke ontwikkeling.

Leren en ontwikkelen is voor alle groepen van groot belang om te kunnen (blijven) meedoen in de huidige samenleving. Het gaat daarbij zowel om het opdoen van basisvaardigheden (zoals lezen, rekenen, digitale vaardigheden) als om het verder ontwikkelen van vaardigheden die bijdragen aan blijvende inzetbaarheid.

Daarnaast zijn er groepen die goed participeren in de maatschappij en op de arbeidsmarkt, maar die ten behoeve van hun brede persoonlijke ontwikkeling willen blijven leren. Ook voor hen is het van belang dat er mogelijkheden zijn om hun vaardigheden te vergroten.

Al deze mensen in staat stellen te leren en te ontwikkelen, draagt bij aan welzijn, brede welvaart en inclusie in onze veranderende samenleving. Het draait hierbij dus om mensen die momenteel al zelfredzaam zijn; zij kunnen dus al zelfstandig participeren in de maatschappij.

1. Persoonlijk belang:

- ontwikkelen uit intrinsieke behoefte en nieuwsgierigheid;
- doelgericht leren;
- (technologische en maatschappelijke) ontwikkelingen volgen om inzicht en overzicht te krijgen of om bij te blijven;
- kennismaken met nieuwe perspectieven of paradigma's.

2. Maatschappelijke belang:

de snel veranderende arbeidsmarkt maakt goed voorbereiden op banen van de toekomst lastig. Wel is het mogelijk om het vermogen om te leren, af te leren en weer opnieuw te leren op peil te houden om wendbaar, vitaal en veerkrachtig te blijven.

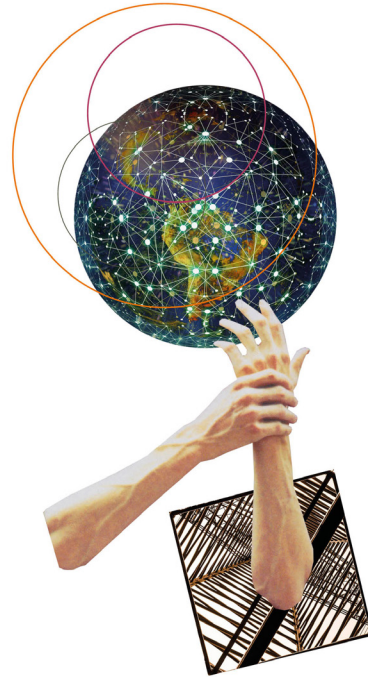
WELKE ROL SPEELT DE BIBLIOTHEEK?

Door een aantal snelle maatschappelijke en technologische ontwikkelingen is het extra van belang dat bibliotheken volwassenen ondersteunen in hun behoefte om zich blijvend te ontwikkelen.

- Bibliotheken kunnen het individuele leren ondersteunen: informeel, non-formeel en formeel; aanbod of doorverwijzing.
- Bibliotheken kunnen het gezamenlijke leren van kennis en vaardigheden ondersteunen: platform, infrastructuur, programmering, peer-to-peer (ik leer jou dit, leer jij mij dat).

Leren en ontwikkelen zijn voor bibliotheken bepalend in haar bestaansrecht. Als kennis- en netwerkorganisatie wordt de bibliotheek beoordeeld op de kwaliteit van haar maatschappelijke meerwaarde en haar professionele dienstverlening. Om deze kwaliteit hoog te houden en om constant adequaat antwoord te kunnen geven op de veranderende vragen uit de omgeving, is het een

vereiste dat ook het management en de medewerkers blijven leren en ontwikkelen. Nu de bibliotheek steeds meer een huis van leven lang leren en persoonlijke ontwikkeling wordt, is kennis en kunde over leren en ontwikkelen noodzakelijk.



WAT IS FORMEEL EN WAT IS INFORMEEL LEREN?

Leerervaringen worden vaak in de context van het onderwijs besproken, maar er zijn meer manieren om kennis op te doen - bijvoorbeeld via de bibliotheek. Als huis van leven lang leren en persoonlijke ontwikkeling kunnen bibliotheken het individuele leren ondersteunen.

DE VERSCHILLEN TUSSEN FORMEEL EN INFORMEEL LEREN



Informeel leren:

- Toevallig en ervaren;
- (On)bewust, weinig gestructureerd;
- Zonder expliciete begeleiding (learning on the job).

Formeel leren:

- Gepland;
- Gestructureerd en systematisch;
- Met een diploma of certificaat;
- Expliciete begeleiding.

Cubiss heeft eerder een visie op leren beschreven, lees [hier](#) verder.

WAT IS HET VERSCHIL TUSSEN BASISVAARDIGHEDEN EN LEVEN LANG ONTWIKKELEN?

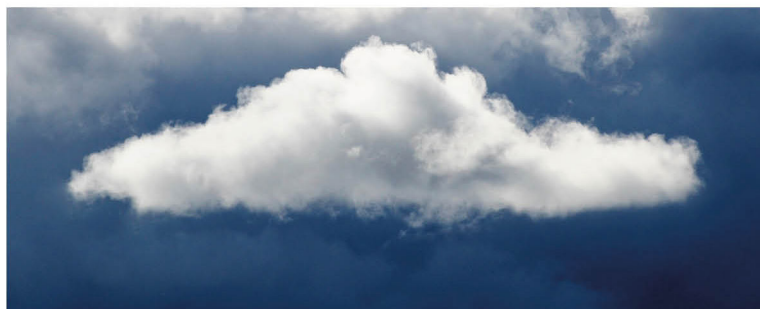
Tijdens onze zoektocht naar de definitie van Leven Lang Ontwikkelen, hoorden we regelmatig de vraag wat dan precies het verschil is tussen Leven Lang Ontwikkelen en Basisvaardigheden. Het gaat er beiden om dat mensen zich (blijven) ontwikkelen. We hebben verschillende mensen gesproken en een combinatie zie je hieronder in de uitleg.

Basisvaardigheden zijn zaken die je moet kunnen om zelfredzaam mee te doen in de maatschappij. Zoals met de digitale overheid om kunnen gaan, iets op Marktplaats kopen, of digitale formulieren invullen.

Leven Lang Ontwikkelen is jezelf verrijken vanuit een basisniveau dat je al hebt. Jezelf verder ontwikkelen en verbreden om te voorkomen dat je het risico loopt achterop te raken in de snel veranderende maatschappij. Voorbeelden hiervan zijn democratisch burgerschap; hoe voer je een debat met goede argumenten? Hoe kan ik skypen met mijn kleinkind in Australië?

Er zijn ook zeker grijze gebieden. Maar het onderscheid tussen Basisvaardigheden en Leven Lang Ontwikkelen is vaak hoe zelfredzaam iemand al is.

Een voorbeeld: iemand die de tools heeft om digitaal een start te maken. Als iemand een netwerk om zich heen heeft, kunnen zij diegene verder helpen. Je weet waar je de hulp moet zoeken in je eigen omgeving en bent dus zelfredzaam, zonder dat je alles zelf kunt. Iemand die zelf geen start kan maken of niet weet waar die moet beginnen, valt onder Basisvaardigheden. Iemand is dan vaak onbewust onbekwaam en kan ook niet zelf de stap zetten naar hulp, omdat hij/zij niet weet waar te beginnen. Hij/zij kan zelf niet de situatie veranderen. En heeft meer hulp en sturing nodig om tot verandering te komen.



LEVEN LANG ONTWIKKELEN

De definities van andere partijen om het containerbegrip te (ont)laden

**Yvonne van
den Berg, Projectleider
Basisvaardigheden en Leven Lang
Ontwikkelen, Cubiss:**

“Iedereen moet in staat zijn en de kans krijgen om zich zijn of haar hele leven te kunnen blijven ontwikkelen - op welk gebied van ook - om zo mee te kunnen blijven doen in onze samenleving. Het gaat hierbij niet alleen om werk, meedoen is namelijk veel breder dan dat. Onze ambitie is de Brabantse bibliotheken te positioneren als de plek waar iedereen terecht kan om zich te ontplooien en ontwikkelen.”

De Rijksoverheid:

“Om goed inzetbaar te blijven op de arbeidsmarkt, is het belangrijk dat mensen zich blijven ontwikkelen. Dat is nog niet voor iedereen vanzelfsprekend. Met maatregelen, experimenten en regelingen moedigt de overheid het ontwikkelen tijdens de loopbaan aan.”

Actieagenda SER:

“Het is essentieel dat alle mensen de kansen hebben en benutten om hun kennis en vaardigheden te blijven ontwikkelen, zodat we als samenleving de uitdagingen van de toekomst aan kunnen.”

SPN Kernteam:

“Iedereen wil nieuwe dingen ontdekken en leren. Dat kan voor een hobby of werk zijn of om bij te blijven in deze zich snel ontwikkelende wereld. De bibliotheek helpt mensen zelfredzame burgers te worden en draagt bij aan de persoonlijke ontwikkeling van iedereen (jong en oud, ongeacht opleidingsniveau) door een stimulerende leeromgeving te bieden waar mensen kunnen samenkomen, kennis kunnen delen, vaardigheden kunnen verwerven en talenten kunnen ontplooien.”

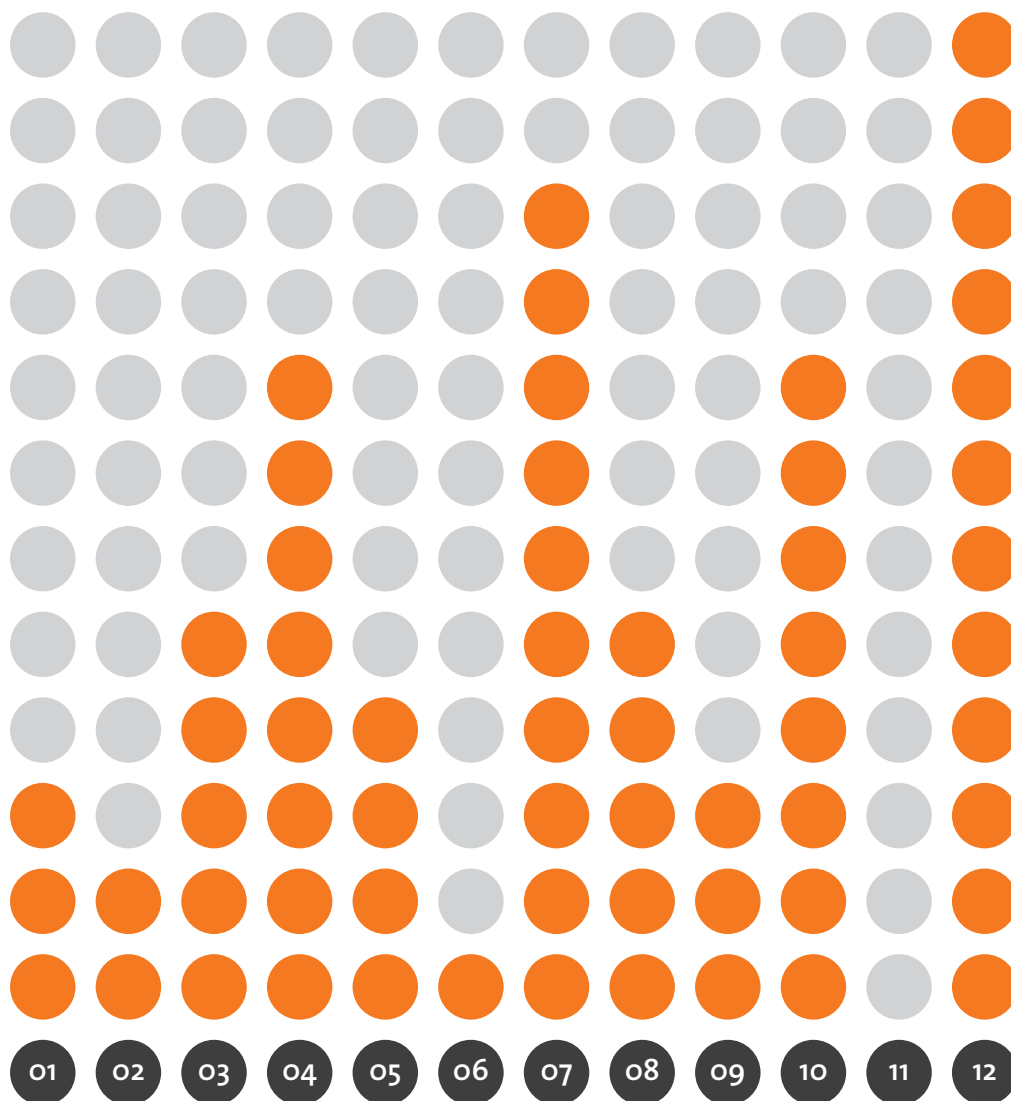
Koninklijke Bibliotheek:

“In 2017 maakte de KB met het document ‘Lerend door het leven’ een eerste aanzet tot visievorming op het gebied van ‘leven lang leren’. Daarbij werd onderzocht hoe de leerfunctie van de bibliotheek is veranderd sinds 2009 in het kader van de ontwikkeling van de ‘maatschappelijke bibliotheek’. De gemaakte keuzes op het gebied van aanbod, faciliteiten en samenwerkingspartners bepalen hoe goed en op welke gebieden de leerfunctie ingevuld kan worden.”

STEEKWOORDEN

Tijdens de Masterclass Leven Lang Ontwikkelen Doelgroepen/ segmentatie op 13 juli werd aan 30 deelnemers van bibliotheken uit Zuid Nederland gevraagd welke steekwoorden wat hen betreft horen bij Leven Lang Ontwikkelen.

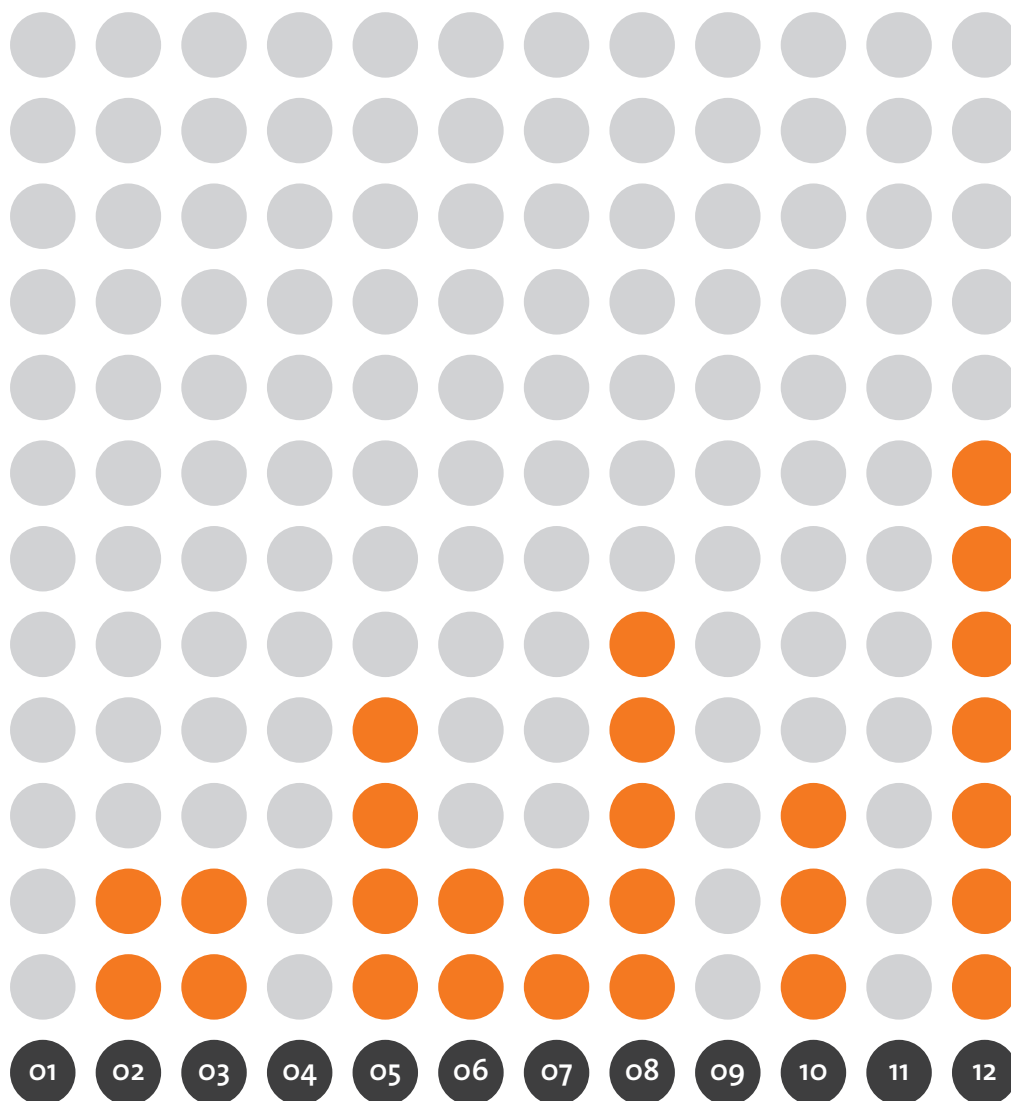
- 01. Bouwen aan ontwikkeling;
- 02. Talentontwikkeling;
- 03. Stimulerende leefomgeving;
- 04. De bibliotheek als rijke leeromgeving;
- 05. De bibliotheek als leerhuis;
- 06. Arbeidsregio;
- 07. Non en informeel leren;
- 08. Duurzame bijdrage (kunnen) leveren aan de samenleving;
- 09. Zingeving;
- 10. Groeien;
- 11. Leven Lang Ontwikkelen is vooral werkgericht;
- 12. Leven Lang Ontwikkelen gaat over de ontwikkeling als persoon (werk en privé).



STEEKWOORDEN

Input van Brabantse bibliotheekdirecteuren, opgehaald tijdens een BNB overleg.

- 01. Bouwen aan ontwikkeling;
- 02. Talentontwikkeling;
- 03. Stimulerende leefomgeving;
- 04. De bibliotheek als rijke leeromgeving;
- 05. De bibliotheek als leerhuis;
- 06. Arbeidsregio;
- 07. Non en informeel leren;
- 08. Duurzame bijdrage (kunnen) leveren aan de samenleving;
- 09. Zingeving;
- 10. Groeien;
- 11. Leven Lang Ontwikkelen is vooral werkgericht;
- 12. Leven Lang Ontwikkelen gaat over de ontwikkeling als persoon (werk en privé).

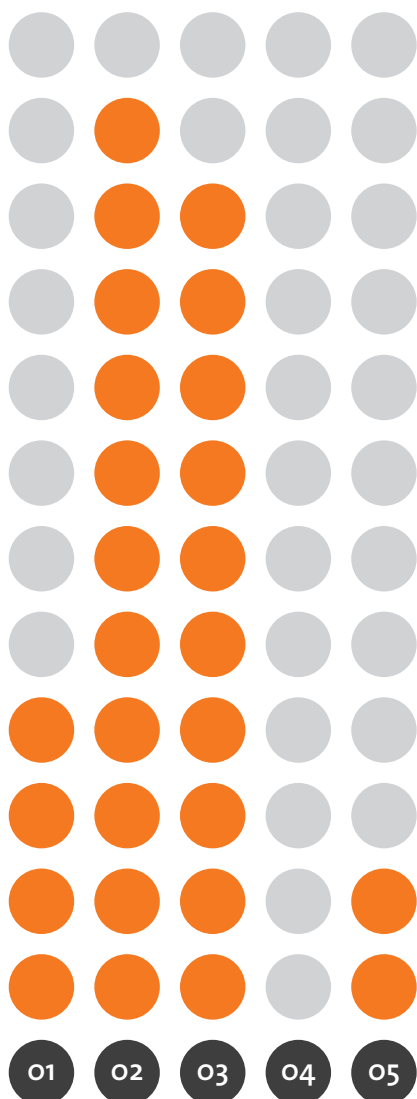


DENKLIJNEN

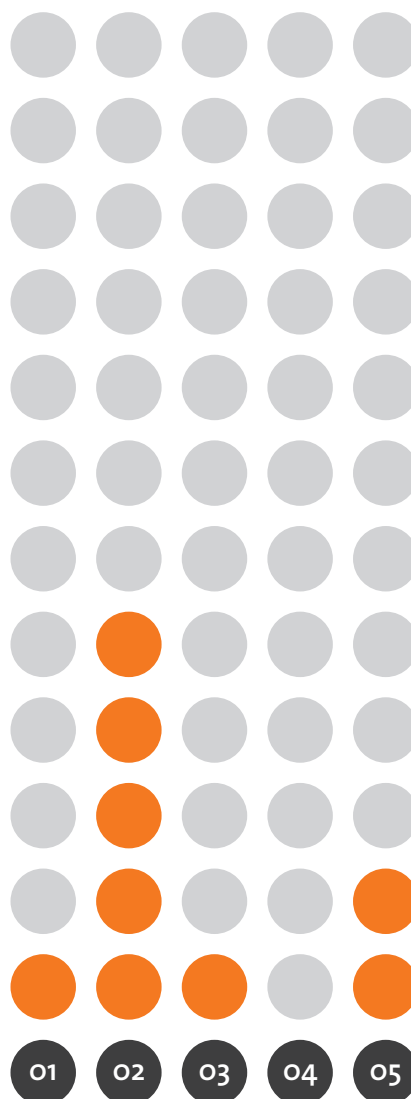
01. Persoonlijke ontwikkeling is de overkoepelende term en daaronder vallen basisvaardigheden en Lang Leven Ontwikkelen;
02. Leven Lang Ontwikkelen is de overkoepelende term en daaronder vallen Basisvaardigheden en Persoonlijke ontwikkeling;

03. We spreken alleen van Basisvaardigheden en Leven Lang Ontwikkelen (en dus niet van Persoonlijke Ontwikkeling);
04. We spreken alleen van Basisvaardigheden;
05. Anders, namelijk...

Input vanuit de Masterclass Leven Lang Ontwikkelen Doelgroepen/segmentatie 13-7. Een bijeenkomst over Leven Lang Ontwikkelen met 30 deelnemers van bibliotheken uit Zuid Nederland:



Directeuren van Brabantse bibliotheken, BNB overleg:





VERTREKPUNT CUBISS

Om helderheid te scheppen in het containerbegrip, proberen we het begrip Leven Lang Ontwikkelen te definiëren op basis van input uit het netwerk. De puzzel is nog niet gelegd en onze zoektocht nog niet ten einde. Dat wil zeggen: de definitie is dynamisch en kan worden bijgesteld op basis van nieuwe inzichten en gesprekken.

Maar dit is ons vertrekpunt. Voor nu.



Leven Lang Ontwikkelen is gericht op de zelfredzame volwassenen die via non-formele en informele scholingsmogelijkheden in een stimulerende bibliotheek(leer)omgeving willen samenkomen, kennis willen delen, geïnspireerd willen worden, vaardigheden willen verwerven en of hun talenten willen ontplooien. Om zich te kunnen verrijken met dit scala aan vaardigheden.

Deze publicatie is tot stand gekomen binnen het project Basisvaardigheden en Leven Lang Ontwikkelen en maakt onderdeel uit van een artikelreeks rond het thema Leven Lang Ontwikkelen.